

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus euroalal esinevate ülemääraste makromajanduse tasakaalunihete korrigeerimiseks võetavate täitemeetmete kohta”

KOM(2010) 525 lõplik – 2010/0279 (COD)

ja „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus makromajanduse tasakaalunihete ennetamise ja korrigeerimise kohta”

KOM(2010) 527 lõplik – 2010/0281 (COD)

(2011/C 218/09)

Raportöör: **Stefano PALMIERI**

1. detsembril 2010 otsustas Euroopa Liidu Nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 121 lõikele 6 ja artiklile 136 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus euroalal esinevate ülemääraste makromajanduse tasakaalunihete korrigeerimiseks võetavate täitemeetmete kohta”

KOM(2010) 525 lõplik – 2010/0279 (COD) ja

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus makromajanduse tasakaalunihete ennetamise ja korrigeerimise kohta”

KOM(2010) 527 lõplik – 2010/0281 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioon võttis arvamuse vastu 8. aprillil 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 471. istungjärgul 4.–5. mail 2011 (5. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 189, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 11.

1. Järeldused ja soovitus

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (edaspidi komitee) väljendab heameelt selle üle, et Euroopa Komisjon on võtnud Euroopa majandusjuhtimise tõhustamise raames arvesse vajadust pöörata sarnaselt avaliku sektori eelarvepuudujääkidele rohkem tähelepanu makromajanduse tasakaalunihetele, mis on Euroopa Liidu liikmesriikide majanduses majandusliku, finants- ja sotsiaalse ebastabiilsuse tegurid.

1.2 Komitee tunnistab, et praegune majanduskriis on tegelikult Euroopa Liidu majandusliku, sotsiaalse ja ka poliitilise olukorra üldiselt ning konkreetselt majandus- ja rahaliidu toimimise rängalt proovile pannud. On ilmnenu, et kriisi vältimiseks ei piisa ainult riigi majanduskasvu kvantitatiivse mõõtmega piirdumisest, vaid vaja oleks hinnata ka kasvu enda kvaliteeti ning teha kindlaks makromajanduse tegurid, mis on vähemal või rohkemal määral selle protsessi jätkusuutlikkuse aluseks.

1.3 Komitee loodab, et Euroopa majandusjuhtimise tõhustamisel pööratakse võrdset tähelepanu nii stabiilsuse kui ka sellise majanduskasvu nõuetele, mis looks uusi tööhõivevõimalusi.

1.4 Sellepärast loodab komitee, et majandusjuhtimise tõhustamine, mis on ELi majandus-, sotsiaal- ja ühtekuuluvuspoliitika nurgakivi, aitab tõesti saavutada Euroopa 2020. aasta strateegias ja Euroopa uues ühtekuuluvuspoliitikas seatud eesmärged.

1.5 Komitee kavatses anda oma panuse ulatusliku konsensusi saavutamiseks, mida on vaja majandusjuhtimise tulemuslikuks tõhustamiseks, tuues ühelt poolt välja mõned komisjoni lähenemisviisile omased piirangud ja riskid ning teiselt poolt sellest tulenevad suured võimalused.

1.6 Kui – nagu komisjon rõhutas⁽¹⁾ – liikmesriikides esinevad pikaajalised makromajanduse tasakaalunihked sõltuvad konkurentsivõimet mõjutavatest teguritest ja kui komisjoni määratluse järgi mõistetakse konkurentsivõime all „majanduse võimet pakkuda oma elanikkonnale jätkusuutlikul alusel kõrget ja üha tõusvat elatustaset ning kõrget tööhõivemäära”,⁽²⁾ siis rõhutab komitee, et nende tasakaalunihete hindamisel tuleb arvestada laiemal hulgal majanduslike, finants- ja sotsiaalsete põhjustega.

⁽¹⁾ Euroopa Komisjon, majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat, „The impact of the global crisis on competitiveness and current account divergences in the euro area”, kvartaliaruanne euroala kohta, 1/2010.

⁽²⁾ KOM(2002) 714 lõplik.

1.7 Sellepärast leiab komitee, et makromajanduse tasakaalunihete hindamiseks kasutatavas tulemustabelis peaksid olema majandus-, finants- ja sotsiaalnäitajad. Sellega seoses juhib komitee tähelepanu vajadusele võtta arvesse tasakaalunihkeid, mis on tingitud tõsisest ja süvenevast ressursside jagunemise ebavõrdsusest liikmesriikides, mis oli üks hiljutise majandus- ja finantskriisi põhjustest ⁽³⁾.

1.8 Makromajanduslikud erinevused ei ole mitte ainult rahaliidu tagajärg, vaid ka ühise siseturu loomise tulemus. Piiriülene tööjaotus põhineb vastavate turgude erinevatel konkurentsieelistel ja -puudustel. Sellest tekib Euroopa turu dünaamika, mis on majanduskasvu ja töökohtade puhul suur trump. Kavandatavad meetmed ei tohiks püüda erinevusi tasandada, kui tege mist on siseturule loomupäraselt omaste ja kahjutute erinevustega.

1.9 Komitee rõhutab, et makromajanduse tasakaalunihete hindamisel tuleb suuta õigesti ja õiglaselt hinnata nii hindadega seotud konkurentsitingimusi kui ka neid tegureid, millel ei ole hindadega seost.

1.10 Komitee avaldab lootust, et arutelu komisjoni kavandatud tulemustabelisse kuuluvate tegurite üle laiendatakse nii, et sellesse on nii Euroopa kui ka riikide tasandil kaasatud arvukalt institutsioonilisi osalejaid ja kodanikuühiskonda esindavaid organeid, sealhulgas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ise ning Regioonide Komitee.

1.11 Komitee leiab, et tulemustabelit, mille komisjon pakkus hääremehhanismi raames välja, tuleb järgitavale lähenemisviisile omaste tehniliste probleemide tõttu (häirekünniste kehtestamine, tasakaalunihete eri põhjuste osistatav kaal, arvessevõetav ajaperiood) käsitleda elkõige vaid esmase hindamisvahendina. Seega peab sellele siiski järgnema asjaomase liikmesriigi majanduse tasakaalunihete ulatuslikum ja põhjalikum hindamine.

1.12 Komitee rõhutab asjaolu, et seos tasakaalunihete kindlakstegemise, parandusmeetmete kohaldamise ja piisavalt mõistliku aja jooksul tasakaalu taastamise vahel ei toimi sugugi iseenesest. Protsessi võivad pikendada mitmed tegurid: a) makromajanduse eesmärkide ja vahendite keerukad vastastikused seosed; b) poliitikakujundajate kaudne kontroll nende vahendite üle; c) majandus- ja rahaliidu liikmesriikide jaoks pakutud karistusüsteemi võimalik ebatohusus.

1.13 Komitee rõhutab ohtu, et võimalikud piirangulised tasakaalustusmeetmed võivad soodustada tsüklilisust õhutavat poliitikat, mis võimendaks ja pikendaks praegust majanduslangust.

⁽³⁾ ILO, IMF, „The Challenges of Growth, Employment and Social Cohesion” (Majanduskasvu, tööhõive ja sotsiaalse ühtekuuluvuse probleemid), ILO ja IMFi ühiskonverentsi aruteludokument, Oslo, 13. september 2010 (lk 67-73).

On koguni võimalik, et majanduspoliitika meetmete kombinatsioon, mida üksikutele liikmesriikidele soovitati sisemise tasakaalu taastamiseks, on tegelikult sobimatu ELi jaoks tervikuna.

1.14 Komitee leiab, et peamiselt erasektori ülemääraste võla nõuetega seotud makromajanduse tasakaalunihete ennetamiseks võetavate meetmete puhul on alahinnatud Euroopa Keskpanka, Euroopa Keskpankade Süsteemi, Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu ja Euroopa Pangandusjärelevalveasutuse järelevalve ja kontrollivõimet. Sellepärast nõuab komitee eespool nimetatud asutuste kooskõlastamise raames selliste tingimuste loomist, mis võimaldaksid tagada pangandussüsteemi tõhusa otsese või kaudse järelevalve, ja võtta asjakohaseid meetmeid laenuandmise reguleerimiseks, mille kriteeriumid tuleb asjakohaselt kindlaks määrata.

1.15 Komitee rõhutab, et makromajanduse tasakaalunihete ennetamist ja korrigeerimist reguleerivate õigusaktide paketi ei käsitleta piisavalt ELi eelarvet. Arvestades asümmeetriliste šokkide esinemist euroala liikmesriikides, on vajalik võtta kasutusele makromajandussüsteemi kohandamise vahendid. Sellega seoses juhib komitee tähelepanu sellele, et on asjakohane hinnata potentsiaali, mida pakuks paindlikum ja praegusest suuremate vahenditega eelarvesüsteem. See võimaldaks kanda raha majandusšokkidest kasu saanud piirkondadest üle piirkondadesse, mis on šokkide all kannatanud, kas siis automaatsete tasakaalustusmehhanismide või üleeuroopaliste investeerimisprojekti rahastamise abil (nt eurovõlakirjade emissiooniga). ⁽⁴⁾

1.16 Komitee kordab, et ELi riikide majanduspoliitika tõhusaks kooskõlastamiseks – millel oleks Euroopa kodanike silmis tugev demokraatlik legitiimsus – tuleb tingimata Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele kui kodanikke, sotsiaalpartnereid ja kodanikuühiskonda esindavatele institutsioonidele suurem osalus anda. ⁽⁵⁾

1.17 Komitee leiab, et Euroopa Parlamendi roll võib olla otsustav selleks, et võita poolehoidu makromajanduslikule võrdlusraamistikule, lahendamist vajavate probleemide hulgas prioriteetide seadmisele ja elluviidava majanduspoliitika kindlaksmääramisele. Sellega seoses võib parlament olla kohaks, kus lepiktakse koos ELi teiste institutsioonidega kokku ühine strateegia,

⁽⁴⁾ Monti M., „A New Strategy for the Single Market. At the Service of Europe's Economy and Society”, aruanne Euroopa Komisjoni presidendile, mai 2010. Delors J., Fernandes S., Mermet E., „Le semestre européen: un essai à transformer”. Notre Europe, Les Brefs nr 22, veebruar 2011. Amato A., Baldwin R., Gros D., Micossi S., Padoan P., „A new political deal for Eurozone sustainable growth: An open letter to the President of the European Council”, VoxEU.org, detsember 2010, kättesaadav Internetis aadressil www.voxeu.org/index.php?q=node/5893.

⁽⁵⁾ Punktides 1.15-1.18 korratakse teatavaid soovitusi, mis esitati arvamuses ECO/282 teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Keskpankale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Majanduspoliitika parem koordineerimine aitab suurendada stabiilsust, elavdada majanduskasvu ja luua enam töökohti – ELi majandusjuhtimise tõhustamise hoovad””, ELT 2011/C 107/02, lk 7.

mis ei piirdu formaalsete eeskirjade ja menetluste sätestamisega, vaid milles täpsustatakse üksikasjalikult konkreetsed poliitika-meetmed, mis on vajalikud Euroopa kodanike usalduse suurendamiseks ja nende ootustele vastamiseks.

1.18 Komitee tervitab 24.-25. märtsi Euroopa Ülemkogu järeltule, mille kohaselt säilitatakse Euroopa poolaasta rakendamisel tihe koostöö Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega, et „tagada laialdane kaasatus”. Komitee väljendab oma valmidust ulatuslikuks koostööks ja sooviks, et nõukogu alustaks komitee vastavaid kõnelusi nii kiiresti kui võimalik.

1.19 Komitee kui kodanikuühiskonnaga peetava dialoogi foorum võiks (sügiseti) korraldada iga-aastase eristungi, et arutada liikmesriikidele tehtud soovitusi, vahetades seisukohti liikmesriikide erinevate majandus- ja sotsiaalõukogude, riikide parlamentide ja Euroopa Parlamendiga, mis võimaldaks samal ajal hinnata vastu võetud strateegiaid, neid levitada ja võita neile riikide seas pooldajaid.

1.20 Komitee soovib, et makromajanduslikku dialoogi kasutataks rohkem, et tasakaalunihete ennetamine ja korrigeerimine ei jääks üksnes komisjoni ja liikmesriikide valitsuste ülesandeks. Makromajanduslikust dialoogist saaks nii vahend, mille abil valitsused ja sotsiaalpartnerid saaksid koos hinnata majanduslikku olukorda ELis ja seda, milliseid meetmeid on vaja rakendada tihedas sotsiaaldialoogis ja kooskõlastatult riigi tasandil, et ELi kui terviku tegevust saaks kooskõlastada liikmesriikide tegevusega.

2. Euroopa Komisjoni teatistes KOM(2010) 525 ja 527 lõplik kavandatud meetmed makromajanduse sisemiste tasakaalunihete korrigeerimiseks

2.1 Euroopa Komisjon esitas 30. juunil 2010 teatise „Majanduspoliitika parem koordineerimine aitab suurendada stabiilsust, elavdada majanduskasvu ja luua enam töökohti – ELi majandusjuhtimise tõhustamise hoovad”.⁽⁶⁾ Selle teatisega kavatseb komisjon jätkata sama suunda, mis ta võttis juba teatistes teemal „Majanduspoliitika koordineerimise edendamine”.⁽⁷⁾

2.2 Rahvusvahelist finantskriisi arvestades tunnustavad komisjon ja ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy rakkerühm, et stabiilsuse ja kasvu paktis kehtestatud ja hiljem juhtimise reformis kinnitatud näitajatest kinnipidamisest ei piisa selleks, et tagada majandus- ja rahaliidu stabiilsus. Tegelikult võivad ka liikmesriikides esinevad makromajanduse tasakaalunihked kahjustada kogu ELi majandussüsteemi, sest need võivad riigi rahandust nõrgendada ja tekitada finantsturgudel pingeid.

⁽⁶⁾ KOM(2010) 367 lõplik, mille kohta esitati komitee arvamus majanduspoliitika parema koordineerimise kohta; ELT 2011/C 107/02, lk 7.

⁽⁷⁾ KOM(2010) 250 lõplik

2.3 Selle taustal esitas komisjon 29. septembril kuuest ettepanekust koosneva õigusaktide paketi⁽⁸⁾ eesmärgiga kehtestada õigusraamistik liikmesriikide eelarvetes (seoses stabiilsuse ja kasvu paktiga)⁽⁹⁾ esinevate või makromajanduse tasakaalunihete ennetamiseks ja korrigeerimiseks. Käesolev arvamus on esitatud komisjoni ettepaneku kohta, mis käsitleb järelevalvet makromajanduse tasakaalunihete üle ja mis põhineb dokumentidel KOM(2010) 525 ja 527 lõplik, millest esimene käsitleb majandus- ja rahaliidu riikides esinevate tasakaalunihete puhul kohaldatavate karistuste menetlust ja teine kõikidele liikmesriikidele kehtestatavat häiremehhanismi.

2.3.1 Kõikidele liikmesriikidele kohaldatav häiremehhanismi sisu on järgmine:

— Makromajanduse tasakaalunihetest tulenevaid riske hinnatakse korrapäraselt igas liikmesriigis majandusnäitajaid ja soovituslikud künnised koosneva võrdlusraamistiku alusel (tulemustabel).

— Komisjon ei tõlgenda tulemustabelit mehhaaniliselt, vaid majanduslikke aspekte arvesse võttes ning teeb kindlaks, millistes liikmesriikides on tasakaalunihete oht, et hinnata nende olukorra tegelikku tõsidust.

— Tulemustabelis eriti halbade tulemustega liikmesriikide üldist majandusolukorda tuleb põhjalikult analüüsida.

— Kui oht on tõeline, siis võib komisjon asjaomasele liikmesriigile esitada teiste Euroopa poolaastal kavandatud tegevussoovituste raames (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 121 lõige 2) soovitusi tasakaalunihke korrigeerimiseks.

— Tõsise tasakaalunihke ohu korral või kui see tasakaalunihke võib euroalal edasi kanduda teistesse liikmesriikidesse, ohustades nii majandus- ja rahaliidu nõuetekohast toimimist, võib algatada ülemääraste tasakaalunihete menetluse (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 121 lõige 4).

2.3.2 Ülemääraste tasakaalunihete korral algatatud menetlus nõuab, et asjaomased liikmesriigid esitaksid nõukogule tegevuskava nende nihete korrigeerimiseks. Kui liikmesriikide parandusmeetmeid peetakse asjakohasteks, siis nende vastu algatatud menetlus peatatakse seniks, kuni nihkeid korrigeerivat kava hakatakse rakendada, kuid liikmesriigid peavad majandus- ja rahandusküsimuste nõukogule edusammudest korrapäraselt aru andma. Menetlus lõpetatakse, kui nõukogu hindab komisjoni soovitusi põhjal, et tasakaalunihet on piisavalt vähendatud, nii et seda ei peeta enam ülemääraseks.

⁽⁸⁾ Üksikasjalikum teavet saab veebilehelt http://ec.europa.eu/economy_finance/articles/eu_economic_situation/2010-09-eu_economic_governance_proposals_en.htm.

⁽⁹⁾ Komitee arvamus eelarvejärelevalve kohta euroalal (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 46).

2.3.3 Ülemääraste tasakaalunihete kõrvaldamata jätmise korral kohaldatakse karistusi (kuni 0,1 % SKPst) ainult majandus- ja rahaliidu liikmesriikidele ning seda juhul, kui liikmesriik ei ole kahel järjestikusel korral esitanud asjakohast parandusmeetmete kava või ei ole võtnud ette nähtud parandusmeetmeid.

2.4 Põhivahend makromajanduse tasakaalunihete kohta häiremehhanismi käivitamiseks on komisjoni pakutud tulemustabel, mida täiendatakse liikmesriikide majandusolukorra täpse analüüsiga ja millel on järgmised tunnused:

- i) see sisaldab vaid piiratud arvu näitajaid tasakaalunihete ja konkurentsivõimega seotud probleemide kindlaks tegemiseks;
- ii) see näeb ette häirekünnised, mille ületamine käivitab järelevalvemehhanismi;
- iii) see võimaldab künniseid eristada selle järgi, kas riik kuulub või ei kuulu euroalasse;
- iv) see on oma olemuselt muutuv, sest näitajate kogumit tuleb aja jooksul kohandada vastavalt muutustele tasakaalunihete eri põhjuste osas.

2.4.1 Komisjoni esialgse analüüsi järgi peaksid tulemustabeli näitajate valikusse⁽¹⁰⁾ jääma järgmised näitajad, millest kolm esimest on seotud liikmesriigi positsiooniga muu maailma suhtes ja neli viimast riigi sisemise olukorraga:

- **jooksevkonto saldo SKP suhtes**, mis kajastab riigi kreditiiv- või deebetpositsiooni netoväärtust ülejäänud maailma suhtes;
- **välisaktivite netopositsioon SKP suhtes**, mis moodustab varude näol jooksevkonto positsiooni vastaspoole;
- **realse kehtiva vahetuskursi muutumine**, mis põhineb tööjõu ühikumaksumusel, mis annab riigi konkurentsivõime sünteetilise näitaja (künnisväärtuste eristamisega selle järgi, kas asjaomane riik kuulub või ei kuulu euroalasse);
- **tegelike kinnisvarahindade muutumine**, mis võimaldab kontrollida spekulatiivsete kinnisvaramullide tekkimist või alternatiivina **kinnisvarasektori lisaväärtuse osakaalu muutumine** kogulisaväärtusest;
- **erasektori võlg SKP suhtes**, et mõõta erasektori haavatavust majandustsükli, inflatsiooni ja intressimäära muutuste suhtes;

⁽¹⁰⁾ Euroopa Komisjoni majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat: „A structured framework to prevent and correct macroeconomic imbalances: operationalising the alert mechanism” ja „A structured surveillance procedure to prevent and correct harmful macroeconomic imbalances: An explanation of the Commission’s proposal of 29 September 2010”, märgukiri majanduspoliitika komiteele ning majandus- ja rahanduskomitee asendusliikmetele, 11. november 2010 (vt Euroopa Teadusuuringute Keskus – CER, 2011, välisuhted).

— **muutused seoses erasektorile laenude andmisega**, mis kajastab vastaspoolt rahavoogudes väljendatud erasektori koguvõlana;

— **valitsemissektori võlg SKP suhtes** kui traditsiooniline liikmesriikide rahanduse olukorra näitaja.

3. Euroalal püsivad konkurentsivõime erinevused

3.1 Liikmesriikides esinevad makromajanduse tasakaalunihked on seotud liikmesriikide kogunõudluse ja -pakkumise vahel püsivate erinevustega, mis võivad põhjustada majanduse kogusäästude süstemaatilist üle- või puudujääki. See on tingitud paljudest erinevatest teguritest, mis mõjutavad kogunõudlust ja -pakkumist, ja kipuvad mõjutama negatiivselt liikmesriikide majanduse, majandus- ja rahaliidu ning ELi kui terviku toimimist.

3.2 Seega tuleb heaks kiita, et komisjon on nüüd avaliku sektori eelarve puudujäägi kõrval tähelepanu pööranud ka liikmesriikide makromajanduse tasakaalunihetele, sest need tegurid õhutavad ELi kui terviku majanduslikku ja rahanduslikku ebastabiilsust.

3.3 Pärast enam kui kümnet aastat, mil komisjon pidas majandus- ja rahaliidu raames järelevalvet ainult riigieelarve tasakaalu üle, käivitab komisjon korra, mis võimaldab liikmesriikide tulemusi kahtlemata põhjalikumalt hinnata ja hõlmata kõiki liikmesriike. Üha enam on selge, et ei piisa üksnes riigi majanduskasvu kvantitatiivsest hindamisest, vaid tuleb hinnata ka majanduskasvu kvaliteeti, s.t määrata kindlaks selle protsessi jätkusuutlikkust määravad makromajanduslikud tegurid.

3.4 Majandus- ja rahaliidu asutamisel arvati ekslikult, et liikmesriikide konkurentsivõime erinevused on vaid ajutised. Euroga saadud kogemus ei ole näidanud mitte ainult seda, et nihked on püsivad, vaid ka seda, et nad ähvardavad majandus- ja rahaliidu enda aluseid, luues ebakindlaid olukordi, nagu viimaste kuude finantskriis on seda ka tõestanud.

3.4.1 Majanduskriisile eelnenud kümnendil võis nimelt täheldada, et euroalale kuuluvate riikide seas tekkisid püsivad erinevused tootlikkuse osas, mis väljendusid realses kehtivas vahetuskursis ja konkurentsivõimes (ekspordinäitajad) (vt lisa joonised 1 ja 2)⁽¹¹⁾. See olukord ei ole erandlik mitte niivõrd selle olemuse pärast, kuivõrd selle pikaajalisuse poolest, sest eelnevatel juhtudel (1970. ja 1980. aastatel) kadusid erinevused kiiresti asjaomaste riikide nominaalsete vahetuskurside kohandamisel.

⁽¹¹⁾ Euroopa Komisjon, majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat, „Surveillance of Intra-Euro-Area Competitiveness and Imbalances”, European Economy, 1/2010.

3.4.2 Erinevused kajastusid liikmesriikide kaubandusbilansides. Saksamaa ning Portugalist, Iirimaast, Itaaliast, Kreekast ja Hispaaniast koosneva nn äärepoolsete riikide rühma kaubandusbilansid on arenenud vastupidises suunas ning tundub, et puudujäägid on seal sama suured kui ülejäägid⁽¹²⁾ (vt lisa tabelid 3 ja 4). Olukord ei tundu ajutine: vastupidi, lõhe on pigem alates majandus- ja rahaliidu loomisest süvenenud, isegi kui tundub, et 2008. aasta kriis on seda vähendanud.

3.4.3 Konkurentsivõime ja ekspordi vallas erinevuste püsivaks muutumine väljendub üldjuhul jooksvate maksete bilansis ning välisvarade puhasväärtuse positsioonis (lisa joonised 5 ja 6), mis tekitab seega olukorra, mida on euroala mõnedel liikmesriikidel keskpikas perioodis raske taluda.

4. Kavandatud meetmete probleemid

4.1 Nii problemaatilises olukorras, mis vajab sama jõulisi lahendusi, tekitab komisjoni valitud lähenemisviis ja sellest tuleb võivad ohud siiski mõningast kahtlust.

4.2 Kui – nagu komisjon rõhutas⁽¹³⁾ – liikmesriikides esinevad pikaajalised makromajanduse tasakaalunihked sõltuvad konkurentsivõimet mõjutavatest teguritest ja kui komisjoni määratluse järgi mõistetakse konkurentsivõime all „majanduse võimet pakkuda oma elanikkonnale jätkusuutlikul alusel kõrget ja üha tõusvat elatustaset ning kõrget tööhõivemäära”⁽¹⁴⁾, siis rõhutab komitee, et nende tasakaalunihete hindamisel tuleb arvestada laiemal hulgal majanduslike, finants- ja sotsiaalsete põhjustega ja järelikult ka tulemustabelisse lisatavate näitajatega, mis suudaksid tuvastada võimalikke makromajanduse tasakaalunihkeid.

4.2.1 Konkurentsivõimet mõjutavate tegurite hulgas on hindadega seotud tegurid (mida väljendab kokkuvõtlikult reaalse kehtiv vahetuskurss) ja teised sama tähtsad tegurid, millel ei ole hindadega seost. Viimati nimetatud kategooriasse kuulub lai tootevalik, toodetud kaupade tehnoloogilisus, toodete kvaliteet, toodetega seotud teenuste (tugiteenused) kvaliteet jne. Sinna kuulub terve hulk tegureid, mis mõjutavad oluliselt tootmissüsteemi konkurentsivõimet. Isegi kui neid tegureid on raske koguliselt ühtse näitajaga hinnata, peaks siiski püüdma kindlaks määrata asjakohased näitajad, mille alusel jälgida nende taset ja muutumist majandus- ja rahaliitu kuuluvates liikmesriikides.

⁽¹²⁾ Altomonte C., Marzinotto B., „Monitoring Macroeconomic Imbalances in Europe: Proposal for a Refined Analytical Framework”, 2010. aasta septembri märgukiri Euroopa Parlamendi majandus- ja rahanduskomisjonile.

⁽¹³⁾ Euroopa Komisjon, majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat, „The impact of the global crisis on competitiveness and current account divergences in the euro area”, kvartaliaruanne euroala kohta, 1/2010.

⁽¹⁴⁾ Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Laienenud Euroopa tööstuspoliitika” (KOM(2002) 714 lõplik).

4.2.2 Komisjoni esialgsest analüüsist näitajate valiku kohta näib välja tulevat see, et on alahinnatud liikmesriikide vaheliste suurte ja üha süvenevate erinevuste mõju pikaajaliste (vähemalt viimasel kahekümnel aastal püsinud) tasakaalunihete tekkimisele, mida iseloomustab järjest süvenev vahendite ja tulude ebauhtlane jagunemine. Siinkohal viidatakse eelkõige erinevuste tähtsusele majandus- ja finantskriisi vallandamisel, kuna tekkis tasakaalustamatus kogu maailmas kaupade ja teenuste pakkumise suurenemise ja tarbijate ostujõu vähenemise vahel⁽¹⁵⁾.

4.2.3 Tulemustabelis peaksid olema sellised näitajad, mis võimaldaksid kindlaks määrata tegurid, mis võivad makromajanduslike, rahanduslike ja ühiskondlike nähtuste tõttu põhjustada kogunõudluse ja -pakkumise vahel tasakaalunihkeid. Näiteks võiks olla kasulik lisada tulemustabelisse kas Gini koefitsient, mille väärtus on eriti kõrge Vahemeremaades ja anglo-saksi riikides⁽¹⁶⁾ või erinevuse riigi praeguse tootmise ja tootmispotentsiaali vahel. Nii oleks võimalik arvestada riigi majandustsüklit.

4.2.4 Seega näib soovitatav laiendada arutelu tulemustabelisse võetavate näitajate üle nii, et sellesse on nii riikide kui ka Euroopa tasandil kaasatud võimalikult arvukalt institutsioonilisi osalejaid ja kodanikuühiskonda esindavaid organeid, sealhulgas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Regioonide Komitee.

4.3 Ühtlasi näib seos, mille komisjon loob maksuhalduse ja makromajanduse juhtimise vahel, olevat ühtaegu nõrk ja rajatud ebakindlatele teaduslikele alustele. Kui on tugevaid argumente, mis räägivad majandus- ja rahaliitu kuuluvate liikmesriikide maksupoliitika üle kontrolli teostamise kasuks⁽¹⁷⁾, siis sisemiste makromajanduse tasakaalunihete osas näivad kooskõlastamise põhjused ja kord palju rohkem vaidlust tekitavad, isegi kui järelevamenetus lähtub konkreetselt nõuetest⁽¹⁸⁾.

4.3.1 Kuna tasakaalunihkel on mitmeid põhjuseid, siis on ka samaaegselt jälgitavaid tegureid palju (väliskaubandus, tootmiskulud, ebavõrdsused vahendite jagunemisel, hindadega seotud või mitte seotud tootlikkustegurid, kinnisvaramullid ja spekulatiivsed finantstehingud jne) ning see mõjutab ka tootmissüsteemiväliseid kultuurilisi ja sotsiaalseid tegureid (nt tarbijate ja hoiustajate eelistused ja käitumine). Lisaks sellele, et neid

⁽¹⁵⁾ ILO, IMF, „The Challenges of Growth, Employment and Social Cohesion” (Majanduskasvu, tööhõive ja sotsiaalse ühtekuuluvuse probleemid), ILO ja IMFi ühiskonverentsi aruteludokument, Oslo, 13. september 2010 (lk 67-73).

⁽¹⁶⁾ OECD, „Kas ebavõrdsus on järjest suurem? Tulude jagunemine ja vaesus OECD riikides”, oktoober 2008.

⁽¹⁷⁾ Need on seotud negatiivsete tagajärgedega, mis levivad rahaliidus ühise intressimäära kaudu kõrge võlakooormaga riikidest n-ö korraliku käitumisega riikidesse. De Grauwe P., „Economics of Monetary Union” (Rahaliidu majandus), Oxford University Press, 2009, peatükk 10.

⁽¹⁸⁾ Tabellini G., „Reforming the Stability Pact: Focus on financial supervision”, VoxEU.org, oktoober 2010, kättesaadav Internetis aadressil www.voxeu.org/index.php?q=node/5622.

tegureid on raske kindlaks määrata ja valida, tekib ka probleeme seoses häirekünniste kindlaksmääramise ja tasakaalunihke põhjuste võrdleva hindamisega. ⁽¹⁹⁾

4.3.2 Sellele lisandub asjaolu, et seos (häirekünniste abil) tasakaalunihete kindlaksmääramise, parandusmeetmete ja mõistliku tähtaja jooksul tasakaalu taastamise vahel ei toimi sugugi iseenesest. Ei ole kindel, et makromajanduse tasakaalu taastamise tagamiseks võetavad meetmed võimaldavad leida kõige asjakohasemaid majanduspoliitilisi vastuseid. Valed otsused võivad hoopis soodustada tsüklilisust õhutavat poliitikat, mis võimendaks ja pikendaks praegust majanduslangust piiravate meetmetega, samas kui vaja oleks hoopis nõudlust suurendavat ekspansiivset poliitikat. On koguni võimalik, et majanduspoliitika meetmete kombinatsioon, mida üksikutele liikmesriikidele soovitati sisemise tasakaalu taastamiseks, on tegelikult sobimatu ELi jaoks tervikuna.

4.3.3 Näitajad, mida komisjon näib järelevalve valdkonnas eelistavat – peamiselt hinnad ja palgad ning seega konkurentsivõime –, sõltuvad peamiselt avaliku sektori välistest osalejatest, (ettevõtjad ja ametiühingud), mistõttu neid kontrollitakse stiimulite, konkurentsieskirjade ja sotsiaaldialoogi abil majanduspoliitikas vaid kaudselt ja ajalise nihkega. Need muutujad ei ole seega eriti sobivad automaatseks kasutamiseks ja kiiresti meetmete võtmiseks, mistõttu ei ole juhus, et komisjon ettepanekus kutsutakse uute eeskirjade rakendamisel üles paindlikkusele ja pidevale parandamisele.

4.4 Peale selle puudub kavandatud õigusaktide pakettis asjakohane arutelu raha- ja krediidipoliitika üle. See valdkond pakub rohkem tõhusama kooskõlastamise võimalusi seoses finantsjärelevalve ja erasektori ülemäärase võlastumise (ja seega laenude) kontrolliga ⁽²⁰⁾, mille kohta on komitee juba mõned ettepanekud teinud ⁽²¹⁾. Ettepanekus ei mainita kordagi rolli, mida võiks majanduse stabiilsuse seisukohast riikide keskpangade süsteemi ja selliste uute asutuste nagu Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu ja Euroopa Pangandusjärelevalveasutus kõrval täita Euroopa Keskpang, ilma et see piiraks keskpangale õigusega ette nähtud põhikirjajärgset sõltumatust.

4.4.1 Näib, et nimetatud asutused suudavad kehtestada vähemalt potentsiaalselt Euroopa krediidijärelevalve poliitika, mis on

⁽¹⁹⁾ Belke A., „Reinforcing EU Governance in Times of Crisis: The Commission Proposal and beyond”, Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung – DIW aruteludokumendid, Berliin, november 2010.

⁽²⁰⁾ De Grauwe P., „Why a tougher Stability and Growth Pact is a bad idea”, VoxEU.org, oktoober 2010, kättesaadav Internetis aadressil <http://www.voxeu.org/index.php?q=node/5615>. Giavazzi F., Spaventa L., „The European Commission's proposals: Empty and useless”, VoxEU.org, oktoober 2010, kättesaadav Internetis aadressil www.voxeu.org/index.php?q=node/5680. Tabellini G., „Reforming the Stability Pact: Focus on financial supervision”, VoxEU.org, oktoober 2010, kättesaadav Internetis aadressil www.voxeu.org/index.php?q=node/5622.

⁽²¹⁾ Komitee arvamus „Valitsemissektori võlakriisi mõjud ELi valitsemisele”; ELT 2011/C 51/03, lk 15.

ettevaatlikum ja tähelepanelikum kui varem, kui sobimatu eeskirjad ja tavad võimaldasid liialdusi ja põhjustasid mõnedes liikmesriikides kriisi, mis seadis ohtu terve majandus- ja rahaliidu stabiilsuse. Tuletame nimelt meelde, et praegu raskustes olevad riigid, nagu Iirimaa ja Hispaania, täitsid kuni 2007. aastani stabiilsus- ja kasvupoliitika nõudeid ning nende eelarvenäitajad olid tasakaalus ja riigivõlg väike, samas kui laenude pakkumine suurenes, mis omakorda põhjustas kinnisvarabuumi, ilma et ELi rahandusasutused oleksid sellele ülemäärasele laenude kasvule tähelepanu pööranud. Need probleemid on seotud ka reitinguagentuuride rolliga ja eelkõige nende otsuste mõjuga liikmesriikide riigieelarvele, mille kohta on komitee juba muret väljendanud. ⁽²²⁾

4.4.2 Sellepärast näibki asjakohane anda ELile järelevalve- ja reguleerimisalased erivolitused, et takistada ülemäärast laenuvõtmist liikmesriikides, eriti hüpoteeklaenude ülemäärast andmist. ⁽²³⁾ Sellises integreeritud finantsühenduses nagu majandus- ja rahaliit oleks soovitatav usaldada järelevalve- ja reguleerimisalased volitused pigem kolmandale organile kui riigiasutustele. Just uutele Euroopa finantsasutustele võiks anda pädevuse ja volitused, et nad saaksid tõhusalt teostada otsust või kaudset järelevalvet pangandussüsteemi üle ja rakendada sekumismeetmeid krediidireguleerimiseks, mille kriteeriumid tuleb asjakohaselt kindlaks määrata.

4.5 Kavandatud õigusaktide pakettis ei ole arutletud ka ELi eelarve üle. Arvestades euroala liikmesriikides asümmeetrilise šokkide tekkimise võimalust, see tähendab nõudluse ja pakkumise positiivseid või negatiivseid erinevusi riikides, ja asjaolu, et ei ole võimalik kasutada vahetuskursi või intressimäära hooba ⁽²⁴⁾, näib vajalik võtta kasutusele teised majandussüsteemi kohandamise vahendid. Kui jätta kõrvale hinnad ja palgad, mis on üldjuhul vähe paindlikud, siis on majandusteooria kohaselt sellises olukorras ainus tõhus vahend paindlikum eelarvesüsteem, mida rahastatakse rohkem senisest enam. See võimaldaks raha piirkondadest, mis on majandusšokkidest kasu saanud, kanda üle piirkondadele, mis on šokkide all kannatanud, kas siis automaatsete tasakaalustusmehhanismide või üleeuroopaliste investeerimisprojektide rahastamise abil (nt eurovõlakirjade emissiooniga) ⁽²⁵⁾.

⁽²²⁾ Komitee arvamus reitinguagentuuride kohta; ELT 2009/C 277/25, lk 117 ja ELT 2011/C 54/12, lk 37.

⁽²³⁾ Spaventa L., „How to prevent „excessive” current account imbalances”, EuroIntelligence, september 2010, kättesaadav Internetis aadressil [www.eurointelligence.com/index.php?id=581&tx_ttnews\[tt_news\]=2909&tx_ttnews\[backPid\]=901&cHash=b44c8f9ae0](http://www.eurointelligence.com/index.php?id=581&tx_ttnews[tt_news]=2909&tx_ttnews[backPid]=901&cHash=b44c8f9ae0).

⁽²⁴⁾ Kui need positiivsed ja negatiivsed varieerumised on rahaliidu tasandil tasakaalustatud, ei ole Euroopa Keskpangal mingit põhjust rahapoliitikasse sekkuda (vt De Grauwe P., „Economics of Monetary Union”, op. cit., peatükk 1).

⁽²⁵⁾ Monti M., „A New Strategy for the Single Market. At the Service of Europe's Economy and Society”, 2010. aasta mai aruanne Euroopa Komisjoni presidendile. Delors J., Fernandes S., Mermet E., Le semestre européen: un essai à transformer. Notre Europe, Les Brefs nr 22, veebruar 2011. Amato A., Baldwin R., Gros D., Micossi S., Padoan P., „A new political deal for Eurozone sustainable growth: An open letter to the President of the European Council” (Uus poliitiline euroala jätkusuutliku majanduskasvu jaoks: avalik kiri Euroopa Ülemkogu eesistujale), VoxEU.org, detsember 2010, kättesaadav Internetis aadressil www.voxeu.org/index.php?q=node/5893.

4.6 Komitee leiab, et euroalal esinevate makromajanduse ülemääraste tasakaalunihete korrigeerimisel stiimulite ja karistuste vahel tasakaalu saavutamise toetamiseks ei tuleks trahve liikmesriikide vahel nende kogurahvatulu alusel jaotada, nagu seda komisjon välja pakub, vaid suunata Euroopa stabiilsusmehhanismi.

4.7 Komitee peab vajalikuks ka käesolevas arvamuses meelde tuletada⁽²⁶⁾, et eeskirjad ja automaatsed mehhanismid võivad mitte ainult osutada vähetõhusaks vahendiks tõsiste kriiside vältimisel, sest need tulenevad peaaegu alati erakorralistest ja ettenägematutest sündmustest, vaid ka olukorda halvendada. Ühelt poolt võivad need vähendada usaldust ELi institutsioonide vastu, kes Euroopa kodanike silmis loobuvad igasugusest poliitilisest valikust ja taanduvad pelgalt Brüsseli tehnokraatideks, nagu nähtub Eurobaromeetri uuringutest.⁽²⁷⁾ Teiselt poolt kinnistavad need traditsioonilise lähenemise probleemide lahendamisele, kus majanduskasvu, sotsiaalse õigluse ja keskkonnanõu halvenemise probleemid jäetakse tagaplaanile, mistõttu võivad Euroopa 2020. aasta strateegia püüded olla juba eos hukule määratud.

4.8 Näib, et lühiajalisest lähenemisviisist, mis valitseb finants-tegevuses ja millele näidi viitavat kui kriisi varjatud põhjusele, ongi nüüdsest saamas Euroopa poliitika alus.⁽²⁸⁾ Nii ELi institutsioonides kui ka valitsustevahelistes suhetes valitsevad hetkelised meetmed⁽²⁹⁾, millega vastatakse kiiret otsustamist nõudvatele kriisiolukordadele või kõige strateegilisemate liikmesriikide avaliku arvamus muutusele, mida poliitikud jälgivad pingsalt, eelkõige järjekordsete valimiste paiku.

5. Makromajanduse tasakaalunihete tasandamise võimalused

5.1 Euroopa majanduspoliitika tõhusaks kooskõlastamiseks, kus ei lasta ennast mõjutada valimistulemustest ja avaliku arvamuse pidevast muutumisest, tuleb Euroopa Parlamendile, Regioonide Komiteele ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele kui kodanikke ja kodanikuühiskonda esindavatele institutsioonidele suurem osalus anda. Just nende abil võib komisjoni kavandatud kooskõlastamine saada tugeva demokraatliku legitiimsuse võtta ennetavaid ja korrigeerivaid meetmeid ning saavutada laiema heakskiidu, mis näib olevat tõhusaks rakendamiseks vajalik.

5.2 Eelkõige jääb praeguse stsenaariumi järgi Euroopa Parlamendile teisejärguline roll Euroopa poolaastal, mil tema ülesanne piirdub kooskõlastamisel arutelu algetapiga ja esialgse

⁽²⁶⁾ See märkus on juba tehtud komitee arvamuses majanduspoliitika parema koordineerimise kohta; ELT 2011/C 107/02, lk 7.

⁽²⁷⁾ See usalduse kaotamine puudutab vähem Euroopa institutsioonide iseenesest kui just veendumust, et on kasulik liitu kuuluda. Eurobaromeetri uuringu 73 andmed – Esimesed tulemused, küsimus QA9a ja QA10a.

⁽²⁸⁾ Monti M., „Europe must buck short-term tendencies”, Financial Times, 13. detsember 2010.

⁽²⁹⁾ Näiteks konkurentsivõime pakt, mille Prantsusmaa ja Saksamaa valitsused 4. veebruaril 2011 esitasid.

suuna andmisega. Parlament võiks täita hoopis kasulikumat ja tõhusamat ülesannet, kui ta kooskõlastaks oma tegevust liikmesriikide parlamentidega eelarvearutelu ja eelarve vastuvõtmise etapis. Euroopa Parlamendil võib olla otsustav roll selleks, et võita poolehoidu makromajanduslikule võrdlusraamistikule, lahendamist vajavate probleemide hulgas prioriteetide seadmisele ja elluviidava majanduspoliitika kindlaksmääramisele. Euroopa Parlament võib olla kohaks, kus lepitakse kokku ühine strateegia, mis ei piirdu formaalsete eeskirjade ja menetluste sätestamisega, vaid milles täpsustatakse üksikasjalikult konkreetseid poliitikameetmeid, mis on vajalikud Euroopa kodanike usalduse suurendamiseks ja nende ootustele vastamiseks.

5.3 Konkurentsivõime tasakaalunihetele keskendumine nõuab, et pööratakse suuremat tähelepanu valitsuste, sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna vahelistele läbirääkimistele, eriti euroalal, kus liikmesriikidel ei ole enam vahetuskursi kohandamise võimalust. Valitsuste, sotsiaaldialoogis osalejate (ametiühingud ja ettevõtjate ühendused) ning kodanikuühiskonna vahelised suhted peaksid seega olema komisjoni määratletud strateegia lahutamatu osa.

5.4 Sellega seoses võib komitee ELi institutsioonide nõuandeorganina aidata tõhustada ELi majandusjuhtimist, kuna komitee on foorum, mis võib soodustada dialoogi kodanikuühiskonda esindavate organisatsioonide vahel. Komitee lisaväärtus seisneb selles, et seal on esindatud organisatsioonid, mis võivad pärast hoolikat analüüsimist toetada liikmesriikide majanduspoliitika osas konsensust. Komitee võib nii anda märkimisväärse panuse mitte ainult poliitiliste juhtide, vaid ka ja eelkõige liikmesriikide kodanike ja ELi aluseks oleva tootmis-, sotsiaal- ja ühiskonnastruktuuri kohustuste ja vastutuse võtmisse.

5.4.1 Komitee võiks korraldada iga-aastase eristungi, et arutada soovitude üle ja saavutada konsensus liikmesriikides läbiviidavate reformide üle, võttes arvesse võetud meetmete sotsiaalseid tagajärgi.⁽³⁰⁾ See arutelu võiks toimuda sügiseti, pärast liikmesriikidele tehtavate soovitude ametlikku vastuvõtmist. Istungi järeldusi saaks kasutada liikmesriikide majandus- ja sotsiaalnõukogude, riikide parlamentide ja Euroopa Parlamendi vaheliste seisukohtade vahetamise alusena, mis võimaldaks vastu võetud strateegiaid hinnata, neid levitada ja võita neile riikide seas pooldajaid.

5.5 Ühtlasi tuleks ergutada intensiivsemat ja paremini toimivat makromajanduslikku dialoogi. Makromajandusliku dialoogi parandamisega saaks sellest vahend, mille abil valitsused ja sotsiaalpartnerid saaksid kooskõlastatult majandusolusid ELis hinnata ja otsustada, milliseid meetmeid on vaja rakendada tihedas sotsiaaldialoogis ja riigi tasandil läbi rääkides, et ELi ja riikide meetmed oleksid sotsiaalsete nõuetega kooskõlas olles sidusad.

⁽³⁰⁾ See märkus on juba tehtud komitee arvamuses majanduspoliitika parema koordineerimise kohta, ELT C 107, 6.4.2011, lk 7

5.5.1 Tasakaaluhäirete ennetamist ja korrigeerimist ei saa jätta ainult komisjoni ja liikmesriikide valitsuste ülesandeks.⁽³¹⁾ Palkade ja hindade kujunemise protsess on kogu makromajanduslike tasakaalunihete laiema järelevalvemehhanismi põhielement ja seega tuleb kõikides selles valdkonnas võetavates poliitilistes meetmetes arvestada Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 153 lõiget 5 ning kaasata sotsiaalpartnerid nii riikide kui ka Euroopa tasandil. Sellega seoses võib makromajanduslikku dialoogi Euroopa tasandil tõhustada stabiilse struktuuri ja korraldusega, samas kui riikide tasandil saab seda paremini

ühendada sotsiaaldialoogiga ja pädevate institutsioonidega. Riikide valitsused peaksid toetama ja ergutama ettevõtjate ja ametiühingute esindatust nendes organites ning kollektiivseid läbirääkimisi, mida neis peetakse. Arvestades, et tasakaalunihkeid on riiklike reformidega raske korrigeerida ja et selle puhul on esinenud hilinemisi, siis võib makromajandusliku dialoogi tõhustamine olla tulemuslikum, kiirem ja paremini kooskõlastatud vahend, mis suudab tagada sidususe makromajanduse probleemide ja tööturu muutuste vahel.

Brüssel, 5. mai 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

⁽³¹⁾ Watt, A., „Economic Governance in Europe: A Change of Course only after Ramming the Ice”, *Social Europe Journal*, 30. juuli 2010, kättesaadav Internetis aadressil www.social-europe.eu/2010/07/economic-governance-in-europe-a-change-of-course-only-after-ramming-the-ice. Watt, A., „Economic Governance in Europe: what reforms are to be expected and what are needed?”, artikkel ajakirjas *European Alternatives*, 2010, kättesaadav Internetis aadressil www.euroalter.com/wp-content/uploads/2010/11/Watt-ENG.pdf.